

примусового характеру, які призначає суд; дотримання встановленого кримінально-виконавчим законодавством порядку й умов утримання або відбування покарання особами в цих установах, їх прав і виконання ними своїх обов'язків;

3) правові засади зазначеної діяльності прокуратури в УВП становлять не лише норми Конституції України та Закону України «Про прокуратуру», а й спеціальні накази Генеральної прокуратури України, у яких відображено специфіку предмета прокурорського нагляду;

4) незважаючи на те, що однією з головних форм здійснення прокурорського нагляду в УВП є проведення комплексних перевірок дотримання законності, прокурори мають право безперешкодно відвідувати органи та установи виконання покарань, приймати засуджених з особистих питань і здійснювати інші позапланові та невідкладні заходи щодо забезпечення особистої безпеки осіб, яких утримують у виправних колоніях;

5) за результатами проведених перевірок прокурор уносить передбачені Законом України «Про прокуратуру» документи прокурорського реагування, які є обов'язковими для виконання адміністрацією органів й УВП ДКВСУ;

6) на органи прокуратури України, відповідно до ст. 214 КПК України, покладено функцію щодо контролю за внесенням заяв і повідомлень про вчинене кримінальне правопорушення, включаючи УВП, до Єдиного реєстру досудових розслідувань, а отже, законодавець створив відповідні елементи правового механізму і з питань забезпечення особистої безпеки в УВП.

Проте навіть наявність цих «особливих» повноважень не надає можливості органам прокуратури в сучасних умовах своєчасно впливати на рівень охорони законних прав й інтересів засуджених в УВП, унаслідок чого останні стають жертвами злочинних посягань та інших протиправних дій.

ЗАХИСТ ЖЕРТВ ЗІГВАЛТУВАННЯ

Симоненко Н.О., здобувач кафедри кримінального права і криміналістики
ННІПП НАВС

Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи порушуючи права людини, які визначені Конституцією України як найвища соціальна цінність, а саме здоров'я, честь та гідність, ламають усталений у суспільстві уклад статевиx стосунків і основні принципи статевої моралі. Суспільна небезпека полягає в грубій зневазі над статевою свободою людини, насильницькому характері дій злочинця, заподіянні глибокої фізичної, моральної й психічної шкоди потерпілій особі, нерідко пов'язаної з розладом психічного й фізичного здоров'я злочинця.

Жертвою статевиx злочинів можуть виступати особи як жіночої, так і чоловічої статі незалежно від її поведінки до вчинення злочину, способу життя, попередніх стосунків із суб'єктом злочину, зокрема перебування з ним у зареєстрованому шлюбі, проживання однією сім'єю тощо.

Жертва зігвалтування ніколи не винна в тому, що з нею сталося, ця провина лежить на гвалтівникові і не зважаючи на поведінку особи чи умови за яких сталося зігвалтування, важливо не ставитися упереджено до постраждалої особи. Адже зігвалтування - це порушення прав людини і ніхто не має права нехтувати цим.

Потерпіла особа думає, що вона винна в тому, що з нею трапилося, а також і в засобах масової інформації, можна зустріти вислів - «сама винна», «гуляла допізна, пиячила і поїхала у гості до малознайомих хлопців». Але, в свою чергу, психологи стверджують, що жодна жінка, яка переживає насильство, не є винною. Реакція на пережите насильство може бути різною: агресія, жага помсти, депресія або заперечення фактів і небажання говорити. Але практично в усіх випадках жертви з часом починають зневажати себе і шукати власну провину у тому, що сталося.

На думку Г. Зера, потерпілий (жертва) проходить три психологічні кризи, цикли після вчинення злочину: криза особистості, де він намагається зрозуміти чому саме з ним сталося нещастя, що ж він за людина, чи є господарем свого

життя; криза взаємовідносин, де актуальними стають питання довіри до близьких, друзів, навколишнього оточення; криза розуміння, переосмислення матеріальних і духовних цінностей суспільства. Тому вкрай необхідно доводити до відома потерпілому, що йому завдана шкода, але це не повинно було статися саме з ним, що він цього не заслуговує, у цьому немає його вини.

Підсумовуючи вище сказане, автором було проведено дослідження, яке показало, що зґвалтування в більшості випадків вчиняється щодо осіб від 14 до 40 років, 14-18 років – 33,3%, 18-25 років – 36,6%, 25-40 років – 30%; рід занять – студент -25%, займається низько кваліфікованою працею – 25%, не працює – 50%; освіта – середня – 52%, професійно-технічна – 25%, навчаються в школі – 23%. Ніхто із жертв не перебував у шлюбі – 72%- взагалі не одружені, 23% - проживають без реєстрації. 39% - мають дітей, 70% – не мають, а 1% - жертва на момент вчинення зґвалтування була вагітною, хоча за словами гвалтівника про це йому було невідомо. 80% злочинів вчинені із застосуванням фізичного насильства, 12% - погрозою його застосування, 8% з використанням безпорадного стану потерпілої особи, причому 11% з них – через вживання токсичних або одурманюючих речовин, 42% – через алкогольне сп'яніння. Решта 53% зґвалтованих – знаходилися в тверезому стані. В 73% зґвалтувань потерпіла була незнайома із гвалтівником, а в 23% - гвалтівник був знайомим, сусідом, співробітником, однокурсником, однокласником.

Отже, зґвалтування є жорстоким злочином, який пов'язаний з важкими психологічними травмами. Майже всім його жертвам наноситься емоційний відбиток: страх за свою власну безпеку, побоювання залишатися на самоті, виходити на вулицю, бути в оточенні незнайомих; постійні виразні спогади про те, що трапилося, які заважають зосередитися на інших речах (навчанні, роботі); почуття сорому; почуття ненависті; почуття розгубленості; істерика.

ЩОДО ЗМІСТУ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИНАМИ УГРУПУВАННЯМИ

Гумен В.М., здобувач кафедри оперативно-розшукової діяльності НАВС

В науці загальновідомим є висновок про те, що наукова характеристика злочинів, як і будь-який інший вид наукового знання, належить до різних наук, відповідно до їх предмета та наукового інтересу. При цьому щодо злочину як кримінально-правового поняття, то, як обґрунтовано зауважив А.П. Закалюк, значущою є, насамперед, кримінально-правова характеристика, що складається, як правило, за ознаками складу злочину. Проте досі в науці кримінального права не має єдності думок щодо змісту даного поняття. Зокрема, деякі науковці, вживаючи його у назві своїх робіт, так і не виводять його формальних ознак та в цілому не визначають його зміст. Інші вчені зводять це поняття до аналізу складу злочинів, як правило, в науково-практичних коментарях або підручниках чи інших навчально-методичних виданнях; а треті – до кваліфікації злочинів.

Поряд з цим, тривалий час серед вчених дискутується питання про співвідношення кримінально-правової та кримінологічної характеристики видів злочинів, частина з яких вважає, що остання повністю включає першу, коли йдеться про кримінально-правові ознаки злочинів.

У цій роботі під кримінально-правовою характеристикою злочинів, що вчиняються організованими злочинними формуваннями розуміється його теоретико-правова оцінка з огляду підстав кримінальної відповідальності, суспільної небезпечності, протиправності та караності, а також аналізу складу злочину та його кваліфікуючих ознак.

Необхідність розгляду кримінально-правової характеристики зазначеного злочину саме у такому змісті обумовлена змістом протидії організованим злочинним угрупованнями та теоретико-прикладними завданнями, що складають мету даної наукової розробки.